

FRI-ONLINE-1-ERI-05

DIGITAL INTERACTION THROUGH TALES BETWEEN THE FAMILY, CHILDREN AND TEACHERS TO SUPPORT CHILDREN'S COMPETENCE ⁵

Assoc. Prof. Dr. Sonya G. Georgieva

Department of Pedagogy, Psychology and History,
University of Ruse
Phone: 0899925353
Email: sonya@uni-ruse.bg

Teacher: Eli Nikolova

Kindergarten, Vidin
Phone: 0882372187
Email: eliikolovakkk@abv.bg

***Abstract:** The paper reviews existing issues of modern Romani family and attitude toward Romani girls and women in Romani society in Europe and Bulgaria. There are review of the aspects of education of this segregated group and the main factors of early drop-out of Romani girls from school that leads to social exclusion. The paper gives briefly a description of the good practices for inclusive education too.*

***Keywords:** Romani girls and women, social exclusion*

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата социална реалност налага нов тип педагогическо взаимодействие – дистанционно. Съществените му характеристики дефинират различни модели на поведение, и от страна на учещия и от страна на преподаващия. Как да се провежда, ръководи, как да се обезпечи „с“ и „чрез“ него ефективно възпитание и образование са въпроси, които предстои да намерят отговори.

Безспорни са част от предимствата им:

- Подходящи за е-поколението.
- Подобряват самостоятелна работа с информационни източници – някои от които програмирани.
- Позволяват обратна връзка, при която част от психичните бариери, съпътстващи ученето отпадат.
- Засилват ролята и влиянието на визуалните модели за подобряване на разбирането.
- Променят начините за самоподготовка, при които могат да се търсят съучастници.

Настъпилите промени, които все още търсят своите оптимални решения. В условията на един различен учебен процес, учебната година за учители, родители и ученици оставя много и различни въпроси.

Липсата на дигитални компетенции, психофизиологичните особености на децата между шест и седемгодишна възраст, непригодната за такъв тип учене учебната литература и

⁵ Докладът е представен на конференция на Русенския университет на 13 ноември 2020 г. в секция „Образование – изследвания и иновации“ с оригинално заглавие на български език: ДИГИТАЛНОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ЧРЕЗ ПРИКАЗКИ МЕЖДУ СЕМЕЙСТВОТО, ДЕЦАТА И УЧИТЕЛИТЕ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ДЕТСКАТА КОМПЕТЕНТНОСТ.

дефицита⁶ на учителска компетентност от методическо и организационно естество са, факти, предизвикващи въпроси за решаване в бъдеще и то в условия на дефицит на време.

В контекста на описаната реалност настоящият доклад се спира възможностите на дигитализираната приказка, като метод за създаване на учебни умения чрез взаимодействие между семейство, деца в подготвителни групи и учители с цел по-добра адаптивност към условията за учене в дигитална среда в първи клас. Приказката със своята жизнена убедителност и емоционално въздействие, съчетава възможности за запознаване със съдържание, предвидено в изискванията от МОН. Тя предполага използване на активни методи и включване в игрови похвати в условия на интеракция. Тя също така може да бъде средство за сближаване на деца, учители и родители. Чрез нея може да се повиши педагогическата компетентност на родителите, за включване в помощния образователен процес при он-лайн обучението.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Последните няколко месеца показаха усилията на голяма част от педагогическата общност на различни нива за намиране на оптимални варианти за обучение в новите условия. Проведени бяха няколко научни форума, където се разгледаха положителните и отрицателните страни, трудностите пред които са изправени както учители и ученици, така и родителите. В проект на Факултета по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“, съвместно с Център за квалификация на педагогически специалисти ООД през април бяха засегнати проблемни теми относно предварителната подготовка на учители, платформи за дистанционно обучение, дидактични материали, както и промяна в комуникацията между учители и родители. В националната програма за дигитализиране на образованието⁷, се посочва, че чрез иновативният начин на *преподаване* „Учителят и преподавателят ще запазят ключовата си роля в един ориентиран към нуждите и предпочитанията на обучаваните интерактивен процес“ (Георгиева, С., Между дигиталното и традиционното учене – компетенции, поребности, реалност, В: Актуални политики и практики в образованието. Компетентностният подход в образователния процес, Плевен, 2020 с. 89-93). В унисон с подобно мнение и като се имат предвид възможностите на информационните технологии би могло да се мисли за включване на приказката при работа с деца, семейства и учители в условия на дигитално взаимодействие. Ако приказката бъде представена чрез различни дигитални технологии, тя би могла да се използва и предостави в помощ на учещите и техните родители и учители за дистанционно взаимодействие. Налице е възможност за посредничество в педагогическият процес между учители и деца, както и между учене и забава. Посочените факти и основания, както и мнение на учители, които споделят, че „комуникацията им с родителите би се е подобрила в условията на дистанционно обучение“ станаха повод за формулиране на следната работна хипотеза: ако конструираме работния модел, в който приказката заема централно място като средство и метод и го апробираме при работа с родители и учители, които имат пряко отношение към развитието на деца от подготвителна група, допускаме, че при изпълнение на предвидените задачи ще се създаде работен екип – учител – дете – родител и ще се подобрят ред социални компетенции и учебни умения у децата.

⁶ Вж. по подробно Георгиева, С., Между дигиталното и традиционното учене – компетенции, поребности, реалност, В: Актуални политики и практики в образованието. Компетентностният подход в образователния процес, Плевен, 2020 с. 89-93.

⁷ Бел. на авторите предложена от Белоев, Хр., А. Смрикаров

Целта на изследването е:

Установяване на възможните приложения на приказката като метод и средство за създаване на общност (родител-дете-учител) и подобряване на детската компетентност по отношение на организационни компетенции, свързани със социалното и дидактически учене в условия на дистанционно взаимодействие. Същата се налага от необходимостта от нови подходи към училищната готовност. (Георгиева, С., Училищната готовност – реалност и необходимост, в: ОРАЗОВАНИЕ И ИЗКУСТВА“ТРАДИЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ, СУ „Св. КЛ. Охридски“, 2020, с. 748-754)

Задачите са:

1. Да се изследват учителските и родителски нагласи за: съвместна работа, дигитално взаимодействие и включване на приказки в него.
2. Да се установят дефицитите, свързани с дигиталното учене и очакванията от работата.
3. Да се структурира обучителен модел за апробиране с участниците, който има и претенции да изгради екип – учител - дете – родител.
4. Да се направи анализ на резултатите, с оглед установяване на ефекта от работата.

Планирането включи:

- анкетиране на родители;
- педагогическо наблюдение на учители;
- проучване на нагласите на децата за работа с приказки и участие на родители в електронна среда;
- обособяване на три мобилни работни групи (деца и родители) по образователните направления Български език. Изобразително изкуство, и Околен свят;
- изготвяне на работна програма по отделните направления (модули), включваща теми, цели, задачи и дейности по различни образователни ядра;
- съставяне и дигитализиране на авторски или използване на познати приказки, според поставените цели и задачи за реализиране на взаимодействието.

Работата протече в шест работни срещи за времето от септември 2019 до април 2020 година в детска градина „Детелина,, гр. Видин с двадесет и пет деца – деветнадесет момичета и шест момчета и осемнадесет родители. Бяха включени и учители от три детски градини, от които имаше по пет участника-родители и деца.

Това обобщение се посочва, като резултат от анкетираните учители от училища, имайки предвид ангажираността на родителите, трудното положение, в което ги поставя извънредното положение.

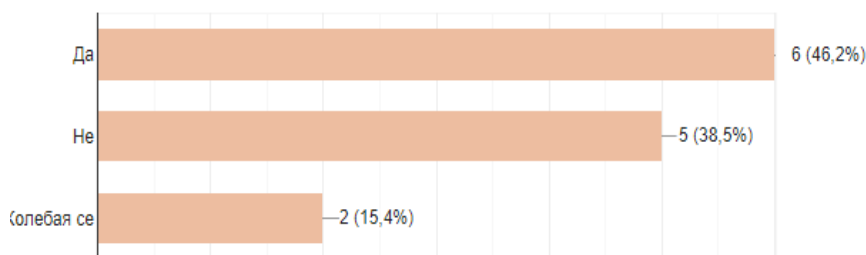
Работните методи в емпиричната част включиха: беседа, социален тренинг, ролеви игри. Изследователските са: педагогическо наблюдение, анкета, интервю, експертна оценка.

По повод на заявени трудности проведохме анкетиране. Изследваните лица (от училища учители и учители в подготвителни групи в детските градини), на които се наложи да взаимодействат дистанционно с деца и родители споделиха редица трудности:

- Използване единствено на You Tube за гледане на приказки или образователни клипове и то само за слушане и гледане.
- Непознаване на начини за работа с платформи.
- Липса на подходящи учебници, учебни помагала.
- Недостатъчна връзка с родители.

- Липса на време.
- Интерес за учене, за да помагат на децата си.

В анкетното проучване се включиха четиринадесет родители девет жени и петима мъже - родители на деца, на които предстои да постъпят в училище. Девет от тях имат висше образование, пет са със средно образование. Според данните от анкетното проучване 46% от тях имат притеснения относно подготовката на децата им за училище през предстоящата учебна година. Други - нямат, а малък процент се колебаят относно училищната готовност на децата.

Един от тях е посочил, че ако се наложи дистанционно обучение децата няма да бъдат добре подготвени.

Отговорите на родителите относно очакванията и препоръките им по повод дистанционно взаимодействие са най- голям процент за усвояване на повече учебни умения, последван от желание за повече двигателна активност и най- малък процент са посочили – забавление за децата. По отношение на използването на приказките, родителите бяха скептични относно възможностите им за учене. По скоро ги считаха за начини за забавление.

Трудностите за родителите са:

- Липса на дигитални устройства.
- Дефицит на умения за работа с платформи и/или технически средства.
- Липса на време за работа с деца и връзка с учителите.
- Страх от заболявания при децата свързани с продължителна работа с компютър и обездвижване.

По време на интервю децата споделиха, че:

- Ще са радостни да работят с технически средства.
- Ще е забавно да са заедно с родители по време на учене.
- Не могат да си представят родителите и учителите да работят заедно.

След анкетата се проведе тренинг за социално общуване с родители и учители за запознаване с начини по които играта (Дчев, З., За образователната стратегия „Учене чрез игра”, сб. „Иновации в образованието”, ШУ „Епископ Константин Преславски”, 2010) и приказката приказката могат да се включат в ежедневието като средство, а приказкотерапията като метод за самопознание и повишаване на езиковата компетентност и подобряване на общуването на различни нива – дете-дете, възрастен (учител, родител).

По време на тренинга, чрез включване на приказките в дигитално взаимодействие показахме как могат да се постигат образователни и възпитателни цели, продиктувани от съществуващите образователни стандарти за предучилищно образование по различните образователни направления. Защо чрез приказката? Отговорът на този въпрос се свързва с възможностите, които тя крие като средство или метод (при подходяща организация), с възможностите за въздействие върху емоционалната интелигентност, интелектуалното

израстване и според сюжета върху различни компоненти на възпитаността при децата именно в предучилищна възраст. В работата посредством приказката съществуват и следните потенциални педагого-психологически възможности:

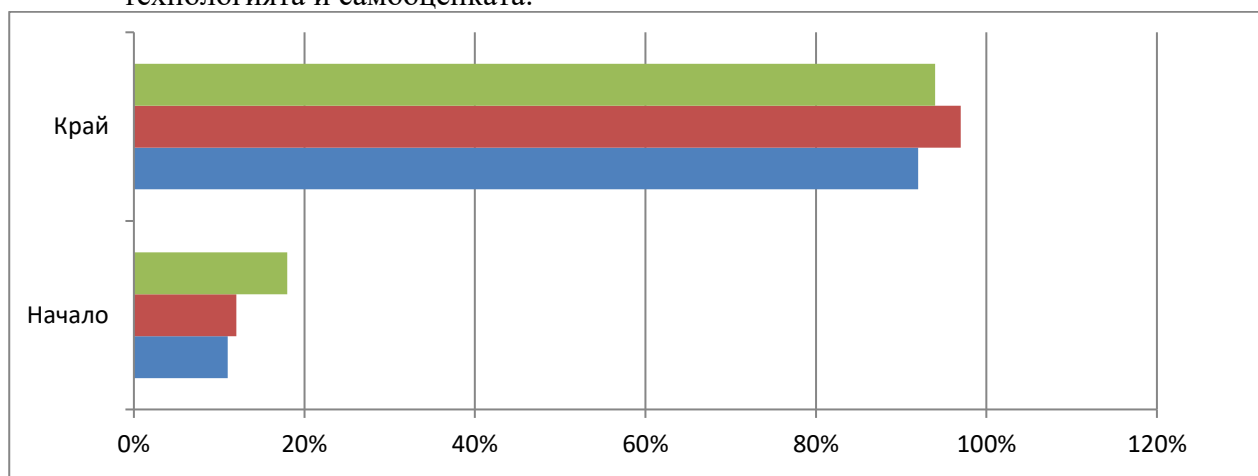
- За изследване на взаимоотношенията в групата.
- Обективизиране на самооценката и развитие на мотивация за усъвършенстване в дидактично и социално отношение.
- Развиване на творческо мислене.
- Създаване на организационни умения от различен тип.
- Откриване, разбиране и осмисляне на връзки и зависимости.

За изпълнение на задачите и постигане на целта обособяваме три работни групи, работещи и по трите модула в различно време - Български език и литература, Изобразително изкуство и Околен свят. В различните модули включихме различни деца според родителските желания. Изготвянето на работна програма беше съобразено със Закона за предучилищно и училищно образование и Държавните образователни стандарти, посочени в Наредба № 5 за предучилищно образование от 2106 и актуалните изисквания за училищна готовност

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дигитализираното взаимодействие чрез приказки, проведено в рамките на отделните групи по модули на мобилен принцип – всяка група последователно премина на обучение по трите модула – всеки от тях тематично обособен според задачите и образователното направление, показва:

- Наличие на екипи, включващи родители, деца и учители със сравнително добри компетенции за съвместна работа в условия на он-лайн обучение, при което приказките заемат подобаващ дял.
- Родителите и учителите показаха мотивация за творческа работа в помощ на учителите и децата за създаване на реквизит за улесняване на учителите при по-ефективното използване на приказките като средство и метод.
- Децата разбраха и придобиха компетенции за използване на техническите средства в помощ на ученето си като определиха разумната му мяра и участваха с удоволствие в интерактивни взаимодействия, където информацията, предадена дигитално е само насочваща по отношение на технологията и самооценката.

Умения за работа в дигитална среда - полигони в сиво

Компетенции за работа с приказки - полигони в оранжево
Ниво на свързаност на екипа – учител-родител - дете полигони в сиво

Резултатите дават основание да заключим, че организацията и програмата по модулите са структурирани съдържателно достатъчно пълно и качествено и могат да се включат в ежедневието при работа с деца от подготвителна група. Този модел би могъл да бъде адаптиран към всички образователни ядра на отделните направления за постигане на очакваните умения от децата и екипност в работата с родители.

REFERENCES

Георгиева, С., Между дигиталното и традиционното учене – компетенции, поребности, реалност, В: Актуални политики и практики в образованието. Компетентностният подход в образователния процес, Плевен, 2020 с. 89-93

Георгиева, С., Училищната готовност – реалност и необходимост, в: ОБРАЗОВАНИЕ И ИЗКУСТВА“ТРАДИЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ, СУ „Св. КЛ. Охридски“, 2020, с. 748-754

Дечев, З., За образователната стратегия „Учене чрез игра“, сб. „Иновации в образованието“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, 2010

Димитров, Д., Типови игрови технологии за детската градина и началното училище”, Благоевград, 1989

Beloev, H., Smrikarov, A. (2018). National program for digitalization of education. Paper presented at the IIth Varna Conference on e-learning and knowledge management; <http://journals.muvarna.bg/index.php/conf/article/viewFile/5748/5077> (Accessed on 08. 08. 2020)

Приложение 1

Примерна програма за работа по модул Български език

Целта е: Подобряване на монологичната реч, в образователно ядро „Свързана реч“

Задачи:

- съставяне на представи за героите, чрез описание на съществени и несъществени белези;
- намиране на сюжетни връзки и представянето им чрез подреждане и обяснение на последователността на действията;
- съставяне на приказки (групова работа) по нагледни опори.
- представяне на приказката пред родителите в два варианта – с мимики, жестове и игра с кукли и речево.

Методите са:

- беседа по нагледни опори, между които може да се намери сюжетна връзка;
- упражняване в свързана реч, чрез включване на приказка, съставена по опорите;
- участие в игра – драматизация с цели адаптирани към всеки от участниците според ролята му.

Тема: „Златокоска“ (или подобна, според детските предложения).

Дейности:

- Наблюдение на изображения.
- Анализ на героите и изображенията за постигане на разбиране относно чертите им и сюжета

- Определяне последователността на отделните епизоди.
- Заучаване на елементи от жесто-мимичния език – беседване върху възможностите на вербалното и невербалното предаване на информация на
- Съставяне на приказка.
- Възприемане на дигитализирана приказка.
- Анализ на видовете представяне – дигитално, жесто-мимично и ролево.
- Участие в творческа приказка за усъвършенстване на монологичния и жесто-мимичния език, при герои, които могат да се изразяват вербално и такива, които са представители на животинския свят.

Приложение 2

Примерна програма за работа по модул Околен свят

Целта е: Обобщаване и систематизиране на знанията за времето и климатичните промени в образователно ядро: „Светът на природата и неговото опазване“.

Задачи:

- Създаване на представи за разнообразието в природата и назоваване промените в нея.
- Разбиране на зависимостта между климатичните промени и сезоните.
- Осмисляне на връзката живот (при човека и живата природа) – климатични промени.

Методите са:

- беседа предварително зададени задачи, след проведено наблюдение на климатичните промени;
- мини дебат – „Кой е по-силен от природата и хората“ или „Кой от кого зависи“ след гледане на филм за закономерностите в природата и взаимовръзката човек-природа-животински свят;
- участие в сцени, наподобяващи природни явление, чрез метафоричното им представяне;
- изграждане на приказки по групи по еднотипна тематика;
- оценка на приказките по критерии, свързани с целта на модула.

Тема: Вълшебства от небето“

Дейности:

- събиране на факти и предмети, онагледяващи промените в природата;

- селектиране на материали за участие в мини-дебат;
- създаване на приказки по зададена тема;
- изграждане на критерии;
- оценяване.
- изграждане на съвместен проект с родители за опазване на климата и природата в родното място.

Сюжет от приказка за живота през зимата⁸
(рисувана и създадена за деца)

⁸ Бел. на авторите Осъществена е интеграция между втори (Изобразително изкуство) и трети модул (Околен свят)